Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Verojaosto torstai
6.10.2022/HE 153/2022 vp

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VUODEN 2023 TALOUSARVIOESITYKSEEN LIITTYVISTÄ EHDOTUKSISTA

Säätiöt ja rahastot ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Tunnustuspalkintojen verotus

Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että tunnustuspalkintojen verotusta koskevia säännöksiä muutettaisiin.

Tieteellisen, taiteellisen ja yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto olisi jatkossa verovapaata tuloa riippumatta siitä, ylittyykö tuloverolain 82 §:n 2 momentissa tarkoitettu apurahojen, stipendien ja tunnustuspalkintojen yhteismäärä valtion taiteilija-apurahan vuosittaisen määrän. Tunnustuspalkintoja ei jatkossa myöskään otettaisi huomioon laskettaessa edellä mainitun säännöksen mukaista muiden apurahojen ja stipendien verovapaata enimmäismäärää.

Kuten esityksessäkin mainitaan, emme pidä perusteltuna voimassa olevaa menettelyä, jossa valtiovarainministeriö tekee tunnustuspalkintojen verotusta koskevia päätöksiä. Valtiovarainministeriön rooliin Verohallintoa ohjaavana ministeriönä ei sovi yksittäisten verotusratkaisujen tekeminen, kun verotuksen toimittaminen on samalla säädetty yksiselitteisesti Verohallinnon tehtäväksi. Tunnustuspalkintojen verotusta koskevat ratkaisut olisivat jatkossa osa Verohallinnon toimivaltaan kuuluvaa tuloverotuksen toimittamista. Ratkaisu tunnustuspalkinnon verotuksesta olisi osa verovelvollisen verotuspäätöstä.

Kannatamme esitystä. Tunnustuspalkintojen verotuksellista arviointia tulisi tehdä yhden viranomaistahon toimesta, riippumatta siitä, onko kyse tähän saakka hakemusmenettelyssä olevasta tunnustuspalkinnosta tai säännönmukaisessa verotuksessa arvioitavaksi tuleva TVL 82§:ssä mainittu apuraha, stipendi tai tunnustuspalkinto. Siksi on luonnollista, että VM:n hakemusmenettelystä luovutaan ja siirretään myös arviointi niiden osalta verohallinnolle. Muutoksella tunnustuspalkinnot tulevat kokonaisuudessaan verohallinnon verovalvonnassa arvioitaviksi.

Muutos yhtenäistää ja sujuvoittaa tunnustuspalkintojen verotusmenettelyä ja vähentää palkintojen jakajien ja saajien hallinnollista taakkaa. Verohallinnon ratkaisijoille tulee tarjota kattavaa ja säännöllistä koulutusta yleishyödyllisyyteen ja säätiöihin liittyviin erityiskysymyksiin, jotta taataan eri alojen sekä myös eri alueiden yhdenvertaiset ratkaisut.

Verovapaan apurahan nosto 30 000 euroon

Samassa yhteydessä, kun tunnustuspalkintojen verotus irrotetaan valtion taiteilija-apurahan vuosittaisesta määrästä, olisi otollinen ajankohta tehdä sama myös apurahojen osalta ja nostaa verovapaan apurahan raja 30 000 euroon. Apurahojen verotuksesta säädetään samassa (TVL 82 §) lainkohdassa tunnustuspalkintojen kanssa.

Tuloverolain 82§:n mukaan veronalaista tuloa ei ole:

- Stipendi tai muu apuraha, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tahi taiteellista toimintaa varten;

Muulta kuin valtiolta, kunnalta, hyvinvointialueelta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat kuitenkin veronalaista tuloa siltä osin, kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, muiden apurahojen, opintorahojen ja palkintojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että verovapaan apurahan raja on sama kuin valtion taiteilija-apurahan vuotuinen määrä, jonka Taiteen edistämiskeskus vahvistaa. Summa muuttuu vuosittain. Vuonna 2022 verovapaa määrä on 24 475,56 euroa (1.6.2022 alkaen 24.761,09 euroa). Ylimenevä osa on veronalaista tuloa.

Nykyistä apuraharajaa määrittävä valtion taiteilija-apuraha on jäänyt jälkeen elinkustannuksista. Taiteilijaseuran mukaan apurahoitus on taiteen rahoittamisen tavoista kaikkein kustannustehokkain ja tärkein. Nykyinen verovapaan vuosiapurahan taso ei kuitenkaan riitä taiteilijalle elinkustannusten jälkeen edes työhuoneen vuokraan. On tärkeätä muistaa, että valtion taiteilija-apurahan tasolla on tärkeä ohjausvaikutus myös yksityisten säätiöiden myöntämän apurahan määrään.

Lisäksi joka vuosi epäsäännölliseen ajankohtaan muuttuva veroton raja aiheuttaa epätietoisuutta sekä myöntäjien että tuensaajien parissa ja heikentää verotuksen ennustettavuutta. Korkeampi raja kannustaisi säätiöitä myöntämään suurempia apurahoja, mikä parantaisi apurahalla työskentelevien asemaa ja toimeentuloa. Nostolla ei olisi fiskaalisesti merkittäviä vaikutuksia julkiseen talouteen mutta parantaisi tutkijan ja taiteilijan asemaa merkittävästi.

Maataloustuottajien eläkelaitoksen (Mela, jonka tehtävänä on vakuuttaa apurahatyöskentelyä myöntämällä Myel vakuutuksia) tilastojen mukaan vakuutetun apurahansaajan keskimääräinen työtulo on 24 555 euroa vuodessa. Vakuutettuja apurahansaajia on 3 692. Vakuutusvelvollisuus syntyy, jos apuraha vuotuiseksi työtuloksi muunnettuna on 4 131 euroa tai suurempi.

Veroprosentin ero 25 000 euron ja 30 000 euron vuositulojen välillä on 3.5 %. Verovapaan rajan nostaminen 30 000 euroon tarkoittaisi 646 000 euron (175 euroa x 3 692) laskennallista verotulojen menetystä vuosittain. Täytyy kuitenkin huomata, että nytkin apurahojen suuruus on yleensä samansuuruinen kuin verovapaa osuus, joten rajan nostaminen ei tarkoita, että tällä hetkellä saatavat verotulot vähenisivät.

Ehdottamamme verovapaan apurahan rajan nostamisen 30 000 euroon on pitkäaikainen tiede- ja taidekentän yhdessä jakamamme tavoite, joka vahvistaisi tutkijanuran houkuttelevuutta ja vähentäisi kulttuurityöläisten köyhyyttä. Erityisesti nykyisessä inflaatiotilanteessa riittävän suurta kertanostoa voi myös pitää jopa välttämättömänä toimena.

SÄÄTIÖT JA RAHASTOT
STIFTELSER OCH FONDER

Valtion tulisi siis tunnustuspalkintojen verotussäännösten muuttamisen yhteydessä purkaa omien apurahojensa yhteys verovapaan apurahan määrään. Näin yksityisillä säätiöillä olisi halutessaan mahdollisuus myöntää suurempia apurahoja luovien alojen tekijöille ilman, että valtion tarvitsisi lisätä omia kustannuksiaan.

Helsingissä, 3. lokakuuta 2022

Säätiöt ja rahastot ry – Stiftelser och fonder rf

FREDRIKINKATU | FREDRIKSGATAN 61 A, 00100 HELSINKI | HELSINGFORS
WWW.SAATIOTRAHASTOT.FI | INFO@SAATIOTRAHASTOT.FI | (09) 6818 949